

Zorgprogramma

Kind, jongere en ouders



Gemiva

Samen maken we het *verschil*

Inhoud

Inleiding.....	3
1. Doelgroep.....	3
2. Visie.....	4
3. Hulpvragen, problemen en aandachtspunten.....	6
4. Doelgroepspecifieke thema's.....	7
5. Werkwijze.....	7
6. Professionele kwaliteit.....	9

Inleiding

In dit zorgprogramma lees je hoe Gemiva de ondersteuning van kinderen en hun ouders vormgeeft. Waar we spreken over 'ouders' bedoelen we ook de alleenstaande ouder of wettelijke vertegenwoordiger. Als er sprake is van een (gezins)voogd, gezinshuisouders of pleegouders doelen we bij 'ouders' ook op hen. Met 'het kind' bedoelen we ook de jongere.

Elk kind ontwikkelt zich. Die ontwikkeling speelt zich af in de interactie tussen het kind en zijn (pedagogische) omgeving. Dit vraagt van die omgeving dat zij aansluit bij de ontwikkelingsfase en het ontwikkelingsperspectief van het kind en dat zij dit op een methodische wijze doet. Ouders en medewerkers scheppen voorwaarden voor het kind om te leren en te doen wat het kan. Met elkaar kijken ze welke vraag het kind met zijn gedrag stelt en wat dit van hen vraagt. Er wordt rekening gehouden met ieders normen en waarden; regels en grenzen zijn belangrijk, zodat het kind weet waar het aan toe is. Positief gedrag wordt benoemd en gewaardeerd. Bij ongewenst gedrag wordt het kind alternatief gedrag aan geboden.

Vragen van de ouders over de ontwikkeling van het kind komen ook aan bod. Het is belangrijk dat ouders en medewerkers het eens zijn over de vragen die opgepakt worden en dat er overeenstemming is over de uitvoering.

Elk kind zou moeten opgroeien in een veilige omgeving. In de ondersteuning aan ouders kan de vraag bovenkomen of er sprake is van verantwoord ouderschap, ook wel 'goed genoeg ouderschap' genoemd. We proberen de fysieke en emotionele veiligheid en de ontwikkelingsmogelijkheden van het kind zo goed mogelijk te waarborgen en willen verwaarlozing of mishandeling voorkomen. Als deze vraag aan de orde is, bespreken we dit met ouders en gaan we na of extra hulp of nader onderzoek gewenst is.

Samen met de ouders bieden we emotionele steun en zijn we een rolmodel. Wij stimuleren vaardigheden op sociaal, emotioneel en gedragsmatig gebied. Zo kan het kind leren om problemen met anderen op te lossen, zich te uiten, gevoelens te beheersen, onafhankelijk te functioneren, zichzelf te vermaken en gepast te reageren op kritiek. We scheppen kansen voor vrijetijdsbesteding en activiteiten, die kinderen in contact brengen met leeftijdsgenoten en andere volwassenen. We moedigen het kind aan en ondersteunen bij het ontwikkelen van talenten en vaardigheden. Voor jongeren is motivatie voor dagbesteding of school van groot belang.

Het zorgprogramma KJO kan ook worden gecombineerd worden met de zorgprogramma's NAH, EMB, MVG.

1. Doelgroep

Wij ondersteunen kinderen met een ontwikkelingsachterstand, een verstandelijke beperking en/of lichamelijke beperking en/of niet-aangeboren hersenletsel. Daarnaast kan er bijkomende problematiek zijn, bijvoorbeeld autisme. Wij gaan vooral uit van de krachten en mogelijkheden van kinderen en hun ouders. Samen met ouders maken we het ondersteuningsplan, met elkaar stellen we de doelen op en maken we afspraken.

Wij ondersteunen en begeleiden ouders bij de opvoeding van hun kind door middel van een gevarieerd aanbod: kinderdagcentrum, ambulante ondersteuning en gezinsbegeleiding, wonen en deeltijd wonen, logeren, buitenschoolse opvang en naschoolse opvang. Bij alle vormen van ondersteuning betrekken we ouders zo direct en intensief mogelijk bij de zorg voor hun kind. Daarbij hebben we aandacht en respect voor de culturele achtergrond.

2. Visie

Visie Gemiva in de praktijk voor kind en ouders

Bij Gemiva ondersteunen we cliënten bij het bereiken en/of behouden van een zo goed mogelijk bestaan. Wij vinden daarbij het volgende belangrijk:

- regie over je eigen leven;
- een plek hebben waar je jezelf kunt zijn;
- leven in contact met anderen;
- je talenten kunnen gebruiken;
- hulp vragen en krijgen bij wat je (nog) niet kunt.

Per item uit de visie geven we een korte vertaling naar onze doelgroep. We illustreren dit met voorbeelden.

Regie over je eigen leven

Wat het kind zelf kan, doet het ook zelf. Dat geldt ook voor de ouders.

“Toen Marie op de groep kwam at ze alleen maar boterhammen met pindakaas, door haar verschillende soorten broodbeleg aan te bieden, heeft zij leren kiezen wat zij op haar boterham wil.”

“Ik zie dat je liever in de hoek van de bank zit om naar een verhaal te luisteren, dan dat we samen aan de eettafel zitten. Prima! Dan lezen we voor op de bank.”

Janneke wil graag zelf haar dochter goed opvoeden, maar vindt grenzen stellen aan het gedrag van haar dochter lastig. Wij geven haar ondersteuning, zodat Janneke leert het gedrag van haar dochter in goed banen te leiden. Zo krijgt Janneke meer regie over haar ouderschap.

We gaan ervan uit dat de meeste ouders weten wat het beste is voor het kind. Zij hebben de regie over hun eigen leven en dat van hun kind. In de ondersteuning van de ouders staan hun vragen, wensen en mogelijkheden centraal. In de omgang met ouders hebben we respect voor hun keuzevrijheid en het beslisrecht. We proberen met de ondersteuning zo goed mogelijk aan te sluiten bij de wensen van de ouders, binnen de mogelijkheid van het kind. We gebruiken daarbij de interne motivatie van het kind en leren de ouders dit ook te zien.

Een plek hebben waar je jezelf kunt zijn

Het kind heeft een veilige en vertrouwde omgeving nodig om zich te kunnen ontwikkelen. We gaan ervan uit dat het kind zo lang mogelijk opgroeit in het eigen gezin. Lukt dat niet, dan zoeken we naar andere (tijdelijke) opvang in overleg met ouders. We leveren de ondersteuning zo dicht mogelijk bij huis, bij voorkeur in de eigen omgeving.

Wonen ouders in een woonlocatie van Gemiva, dan bieden we een omgeving waarin zij zich veilig en geborgen voelen. En waar familie en vrienden welkom zijn. We betrekken het netwerk zo veel mogelijk - in overleg en met toestemming van de ouders - bij de ondersteuning.

Mark heeft de leeftijd bereikt dat hij zelfstandiger wil worden. Mark woont nu doordeweeks in het logeershuis. Hij leert hier onder andere hoe het is om samen met anderen te wonen en hij heeft een vast aantal taken in het logeershuis. In het weekend is hij thuis bij zijn ouders, zij ervaren meer rust en kunnen er ook echt voor hem zijn als hij bij hen thuis is.

Leven in contact met anderen en kunnen uitdrukken wat in je leeft

Goede communicatie is essentieel om aan te kunnen geven wat je wilt en voelt en om keuzes te kunnen maken. Daarom is het van belang het communicatieniveau van kinderen in kaart te brengen zodat we kunnen inspelen op de behoefte van het kind. Waar nodig gebruiken we ondersteunende middelen.

Als Jantine bij oma is, heeft ze haar eigen communicatieschriftje. Jantine kan nu aangeven wat ze heeft gedaan op het kinderdagcentrum, oma kan nu begrijpen wat Jantine bedoelt. Jantine komt nu veel vrolijker bij oma vandaan.

Je talenten kunnen gebruiken

De ontwikkeling van het kind staat centraal, onze ondersteuning is gericht op ontdekken en leren. Uitgaande van de mogelijkheden van het kind, leren ouders en begeleiders van elkaar.

Anna heeft veel te vragen en te vertellen. Dat doet ze met haar spraakcomputer, die ze overal mee naartoe neemt en gebruikt. Zo kan ze zowel thuis als op de groep duidelijk maken dat ze het bijvoorbeeld niet fijn vindt om te wandelen in de regen.

Hulp vragen en krijgen bij wat je (nog) niet kunt

Elk kind, ook een kind met een verstandelijke beperking is uniek. Met elkaar kijken we naar de signalen die het kind geeft en proberen we er achter te komen wat het kind bedoelt en gaan we op zoek naar (creatieve) oplossingen.

Rik is gefrustreerd. Hij wil iets duidelijk maken, maar zijn begeleiders begrijpen hem niet. Daarom overleggen zijn ouders en begeleiders met de logopedist. Samen zoeken ze naar een communicatiesysteem dat past bij Rik. Met plaatjes en een zinstrook (PECS) kan hij zich nu beter uiten. "Ik wil een boterham."

3. Hulpvragen, problemen en aandachtspunten

In onze ondersteuning staat het kind centraal. Elk kind ontwikkelt zich op zijn eigen manier. Bij kinderen met een verstandelijke beperking verloopt deze ontwikkeling vaak langzamer en soms minder voorspelbaar. Het uiteindelijke ontwikkelingsniveau verschilt per kind. Tijdens de ontwikkeling kunnen verschillende soorten hulpvragen ontstaan. Die kunnen zowel het kind betreffen als de gezinssituatie waarin het kind opgroeit.

Hulpvragen tijdens de ontwikkeling van een kind kunnen zijn:

- leren reguleren van emoties;
- leren omgaan met andere kinderen;
- nieuwe (school)vaardigheden leren;
- emotionele en praktische zelfstandigheid ontwikkelen;
- voorbereiding op school;
- seksualiteit en relatievorming.

Veel van de hulpvragen komen voort uit de volgende aandachtsgebieden binnen de ontwikkeling van het kind;

- de cognitieve ontwikkeling;
- de ontwikkeling op sociaal-emotioneel gebied;
- het sociaal functioneren;
- de lichamelijke ontwikkeling;
- de communicatie;
- het gedrag van het kind;
- de ontplooiing van de persoonlijkheid.

Ouders

Elk kind ontwikkelt zich op zijn eigen, unieke manier, dit betekent voor ouders dat ze verschillende vragen hebben rondom de opvoeding en ontwikkeling van het kind. Vragen die kunnen gaan over bijvoorbeeld houding en bejegening in de opvoeding, over omgang met het gedrag, en opvoeding van het kind en informatieve vragen.

Vragen over bejegening, de omgang met en opvoeding van hun kind zijn bijvoorbeeld:

- Wat betekent het gedrag van mijn kind en hoe kan ik daarmee omgaan?
- Hoe kan ik als ouder aansluiten bij wat mijn kind nodig heeft?
- Hoe stel ik leeftijdsadequate grenzen aan mijn kind?
- Wat is een passende dagopvang/school voor mijn kind?
- Hoe bevorder ik de communicatie tussen mij en mijn kind?
- Speel ik in de opvoeding voldoende in op de bijkomende problematiek van mijn kind?
- Hoe ga ik om met het accepteren van de beperking van mijn kind?

Vragen van ouders komen aan bod in ondersteuningsplangesprekken, evaluatiegesprekken, huisbezoeken of andere oudercontacten.

4. Doelgroep specifieke thema's

In de opvoeding van het kind kan er behoefte aan *voorlichting* ontstaan. Daarbij denken we aan:

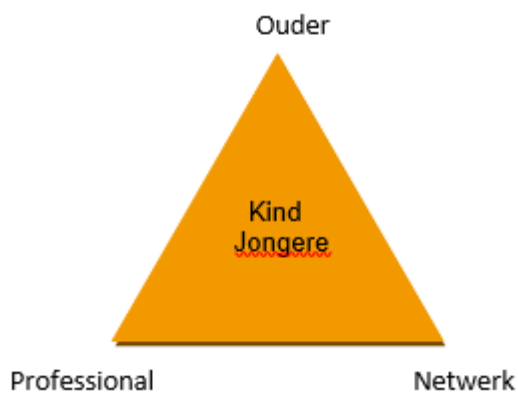
- voorlichting over diagnostiek
- vormen van onderwijs (basis en voortgezet)
- over vormen van dagopvang, wonen en logeermogelijkheden
- dagbesteding en werk
- uit huis gaan
- voorlichting over rechtspositie van de jongere/jongvolwassene
- voorlichting over (specifieke) clubs voor kinderen en jongeren
- wat als mijn kind 18 wordt? (wettelijke regelingen)
- seksualiteit en relatievorming
- drank- en drugsgebruik

5. Werkwijze

Vanuit de hulpvragen van het kind en de ouders wordt de zorg ingezet binnen de verschillende zorgvormen die Gemiva biedt. We werken methodisch op basis van het ondersteuningsplan. We leggen onze afspraken en doelen vast in het ondersteuningsplan, bespreken het regelmatig en stellen het zo nodig bij. We werken samen, met elkaar, in de driehoek.

Samenwerken in de driehoek

We vinden de samenwerking in de driehoek ouders, kind, (professioneel) netwerk (familie, vrienden, vrijwilligers) en medewerkers essentieel. Het gaat hierbij ook om samenwerking (multidisciplinair) en



afstemming tussen ouders en medewerkers, met onderwijs of dagbesteding en eventueel logeren. In die samenwerking kunnen ook anderen een rol spelen, zoals (gezins)voogd, pleegouders, jeugdmedewerkers, therapeuten, PPG / IAG of medewerkers van andere zorgaanbieders. Het gesprek met de ouders is altijd het startpunt. De hulpvraag van het kind en de ouder is hierin leidend. Per kind, per ouder, per situatie wordt gekeken wat nodig is. Het is maatwerk. We werken vanuit 1 Gezin 1 plan 1 regisseur. Het is belangrijk dat alle betrokkenen bereid zijn tot

afstemming en van elkaars inbreng weten.

Intern	Extern
<ul style="list-style-type: none"> • (Persoonlijk) begeleiders eigen locatie of andere locaties • Arts voor verstandelijk gehandicapten (AVG) • Ergotherapeut • Logopedist • Fysiotherapeut • Psychomotore therapeut • Gedragsdeskundige • Spelagoog • Muziekagoog • Bewegingsagoog 	<ul style="list-style-type: none"> • Peuterspeelzaal/kinderdagverblijf • (Speciaal) Onderwijs • Voogd/gezinsvoogd • William Schrikker Groep • Veilig Thuis • Gemeente • Centrum voor Jeugd en Gezin • Kind- en gezinsteam • Consultatiebureaus • MEE • Huisarts/Kinderarts • CIZ • Andere externe deskundigen zoals diëtist, logopedist en GGZ • Integrale Vroeghulp • Autisme netwerken

Diagnostiek en beeldvorming

Het is belangrijk het kind te zien en een beeld te vormen over het kind (**beeldvorming**). In die beeldvorming kan **diagnostiek** van belang zijn. Diagnostiek om bijvoorbeeld inzicht te krijgen in het ontwikkelingsniveau en na te gaan of er sprake kan zijn van bijkomende problematiek. Bij beeldvorming en diagnostiek hoort **observeren** en elkaar bevragen, om de ontwikkelingskansen en mogelijkheden van het kind te ontdekken en in kaart te brengen.

Beeldvorming, diagnostiek en observeren zijn noodzakelijk om vanuit de mogelijkheden van het kind te weten wat het kind kan behouden, benutten en uitbouwen.

Methodieken

In het werken met ouders en kind maken we gebruik van methodieken. De keuze van een methodiek hangt af van welk gebied het betreft, welke cliënt, welke situatie. Vaak maken we in de praktijk gebruik van een combinatie van verschillende methodieken. Je kunt hierbij denken aan:

- Ontwikkelingsgericht: Ontwikkelingsvolgmodel, Cirkel van veiligheid, K, Principes Leertheorie
- Kleine stapjes: Ervaringsordening van Timmers- Huigens, Teacch, Applied Behavior Analysis (ABA), 'Ervaar het maar'
- Pedagogisch/opvoeding: Ouder gericht Pedagogisch Adviseren (OPAD), HouVast; stut en steun voor gezinnen van ouders met een LVB, Praktisch Pedagogische Gezinsbegeleiding (PPG / IAG), Specifiek opvoeden (KoK), Videotraining/Video Interventie Positief Opvoeden voor ouders met leerproblemen (VIPP-LD), Video Interactie Begeleiding (VIB)
- Communicatie: Picture Exchange Communication System (PECS), Geef me de vijf
- Houding of bejegening: Affect bewuste benadering, Oplossingsgericht werken, Cultuur Sensitief werken, Gentle teaching, Eigen kracht: netwerken, Motiverende gespreksvoering, LACCS

6. Professionele kwaliteit

De ondersteuningsbehoeften van kinderen en hun ouders zijn divers. Om goede ondersteuning en/of zorg te bieden, is het belangrijk dat je competent bent en je je competent voelt om met deze doelgroep te werken. Daarbij gaat het om je houding, vaardigheden en kennis.

Je kunt onderstaand overzicht van de competenties gebruiken bij een ontwikkelgesprek, bij het inwerken van nieuwe medewerkers of bij teamreflectie.

a. Competenties

Houding

Werk je bij Gemiva dan werk je vanuit onderstaande houding. Die houding heb je in al je contacten: met de cliënt en zijn netwerk, met collega's en met externe samenwerkingspartners. Zo geef je invulling aan de kernwaarden van Gemiva: gastvrij, betrokken, verantwoordelijk en oplossingsgericht.

- Je stelt jezelf regelmatig de vraag: 'wat voeg ik toe aan een zo goed en gewoon mogelijk leven van de cliënt?'
- Je bent je ervan bewust dat je treedt in het persoonlijke leven van cliënten en hun naaste omgeving.
- Je bent onbevooroordeeld geïnteresseerd in de ander. Je luistert en/of kijkt naar wat de ander aangeeft en sluit daar bij aan. Je stelt (open) vragen, geeft erkenning en complimenteert. Je vult niet in voor de ander.
- Je vraagt naar eigen ideeën, eerdere successen, competenties en oplossingen, waardoor je het vertrouwen van de ander in zijn eigen mogelijkheden versterkt.
- Je sluit aan bij de talenten en vaardigheden van de ander.
- Je maakt duidelijke en haalbare afspraken, komt die na of stelt ze tijdig in overleg bij.
- Je reflecteert op je eigen doen en laten, onderzoekt de effecten van je gedrag en bent bereid waar nodig alternatief gedrag te ontwikkelen.

Vaardigheden

- Je bent in staat de behoefte van het kind met een ontwikkelingsachterstand of beperking in kaart te brengen.
- Je bent in staat om een vertrouwensband op te bouwen met het kind en zijn ouders/verzorgers.
- Je bent in staat samen te werken met ouders/verzorgers en hen te ondersteunen bij de opvoeding of begeleiding van een kind met een beperking.
- Je bent in staat het kind te ondersteunen bij het opgroeien en kunt het kind zo motiveren en stimuleren dat hij of zij zich optimaal kan ontwikkelen en daarbij verantwoordelijkheid draagt voor zover dat kan.
- Je bent in staat ouders met een verstandelijke beperking te ondersteunen bij de opvoeding en aan te sluiten bij hun mogelijkheden.

Kennis

Je hebt (basis)kennis van:

- de normale ontwikkeling van het kind:
 - cognitieve ontwikkeling;
 - sociaal-emotionele ontwikkeling;
 - spraak-taalontwikkeling;
 - motorische ontwikkeling;

- zintuigelijke ontwikkeling;
- spelontwikkeling;
- leeftijdsgerelateerde (gedrags)vraagstukken bij kinderen zonder een beperking;
- opvoeding;
- moeilijk verstaanbaar gedrag bij kinderen met een ontwikkelingsachterstand of beperking;
- veel voorkomende stoornissen zoals autisme en hechtingsproblematiek;
- methoden om de ontwikkeling van kinderen op de verschillende ontwikkelingsgebieden in beeld te brengen;
- methoden om de ontwikkeling van kinderen op verschillende ontwikkelingsgebieden te stimuleren;
- methoden om adequaat gedrag te stimuleren;
- misbruik van kinderen en kindermishandeling, en de wettelijke kaders en richtlijnen op dit gebied (CMM & meldcode);
- de functie en expertise van andere organisaties in de regio die zorg, opvang en onderwijs bieden aan jongeren;
- veel voorkomende opvoedingsvragen van ouders van kinderen met een beperking;
- methoden en werkwijzen om ouders van kinderen met een beperking te ondersteunen bij de opvoeding;
- veel voorkomende opvoedingsvragen van ouders met een verstandelijke beperking en factoren die daaraan ten grondslag kunnen liggen (sociaal-emotionele ontwikkeling, verstandelijke beperking, bijkomende problematiek);
- methoden en werkwijzen om ouders met een verstandelijke beperking te ondersteunen bij de opvoeding;
- het betrekken van het sociale en professionele netwerk.

Voor meer uitgebreide informatie kan je de competentieprofielen van de VGN raadplegen.

<https://www.vgn.nl/nieuws/competentieprofielen-gehandicaptenzorg>

b. Mogelijkheden om deskundigheid te bevorderen

Om kwalitatief goede ondersteuning en/of begeleiding te bieden, is het belangrijk dat je je kennis en vaardigheden bijhoudt, ontwikkelt en regelmatig reflecteert op je houding. Bij de afdeling Leren en Ontwikkelen vind je mogelijkheden voor deskundigheidsbevordering. Een leervraag die aansluit bij je behoeften, ambities en de wensen van één of meerdere cliënten is hierbij leidend.

c. Onderzoek

Nog uit te voeren onderzoek

- Onderzoek naar beleving kinderen van hun ouders met een lichte verstandelijke beperking
- Er wordt een overzicht gemaakt van vraagstukken die spelen in het kind- en jongerenveld van Gemiva. Studenten van de masteropleiding Jeugdzorg pakken uit dit overzicht steeds vraagstukken aan.

Uitgevoerd onderzoek

- Wat Werkt? voor ouders met een beperking, drie deelonderzoeken.
 - 1) *Vragen en accepteren van ondersteuning; de rol van de werkalliantie (tussen ouders en professionals) en de mindset (van de professional over de ouders), bron Marieke Meppelder.*
 - 2) *Effectieve interventie om ouderschap (opvoeding) te verbeteren van ouders met LVB - VIPP-LD: Video Intervention for Parents in Parenting with Learning Disabilities (Video-interventie voor ouders met een verstandelijke beperking in de opvoeding van hun kinderen), bron Marja Hodes.*
 - 3) *Belemmerende en bevorderende factoren voor netwerkleden om ondersteuning te bieden aan ouders met LVB, bron Jos de Kimpe.*
- De ABA play methode binnen kinderdagcentrum de Walnoot en Esse Zoom. *Een eindevaluatie van een tweearig onderzoek naar de gedragsverandering van kinderen en de begeleidingsstijl van begeleiders na inzet van de ABA play methode (Elise de Schipper, bachelorscriptie, Delft juni 2016).*

Versie juni 2024